

Zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenských MSP v súčasných ekonomických podmienkach EU

Ján Vravec

Prešovská univerzita v Prešove

Fakulta manažmentu

Katedra účtovníctva a controllingu

Konštantínova ul. 16, 080 01 Prešov, Slovakia

jan.vravec@unipo.sk

Abstrakt: The article deals with increasing the competitiveness of small and medium-sized enterprises in Slovakia. The importance of SME development for the Slovak economy is very important, therefore increasing their competitiveness should be a priority at all levels. The competitiveness of Slovak enterprises is determined primarily by the economic, legislative and social environment in which they develop their business activities. In order to increase the competitiveness of SMEs, it is important to promote knowledge-based economy, high-tech and start-up of companies. Effective support for small and medium-sized businesses and their competitiveness should be inevitably linked to the EU's economic policy, the Europe 2020 Strategy and the activities of the Slovak Government and regional self-government.

Kľúčové slová: malé a stredné podniky; konkurencieschopnosť MSP; podpora MSP.

JEL klasifikácia: M13, M21

Informácia: Tento článok je vypracovaný v rámci projektu VEGA č. 1/0887/17.

1. Úvod

Zvyšovanie konkurencieschopnosti malého a stredného podnikania na Slovensku je jedným zo základných predpokladov zdravého ekonomického rastu slovenskej ekonomiky. Dôvodom pre rozvoj MSP je ich nezastupiteľný význam pre národnú ekonomiku každej vyspelej krajiny. Malé a stredné podniky predstavujú okolo 99% podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov vo vyspelých ekonomikách. V oblasti zamestnanosti a uplatnenia sa na trhu práce majú MSP taktiež svoje nezastupiteľné miesto. V krajinách OECD reprezentujú MSP viac ako 95% celkového počtu všetkých podnikov, pričom ich podiel na zamestnanosti sa pohybuje v priemere okolo 65%.

V súčasných ekonomických podmienkach pracovné príležitosti vytvorené malými a strednými podnikmi predstavujú takmer tri štvrtiny pracovných príležitostí pre pracovnú silu na Slovensku. Ďalej sa slovenské MSP podieľajú viac ako polovicou na tvorbe pridanej hodnoty v rámci slovenskej ekonomiky. Viac ako tri štvrtiny malých a stredných podnikov rozvíja svoju podnikateľskú činnosť v odvetviach ako sú rôzne služby pre obyvateľstvo, maloobchod a veľkoobchod, stavebníctvo a priemyselná výroba rôzneho druhu. Význam rozvoja MSP pre ekonomiku SR je neodškriepiteľný, preto zvyšovanie ich konkurencieschopnosti by malo byť dôležitou prioritou na všetkých úrovniach, od EÚ, cez národnú až po regionálnu úroveň.

Slovenský sektor malých a stredných podnikov sa v ostatných rokoch vyvíjal pomerne pozitívne najmä v súvislosti s rastúcou výkonnosťou slovenskej ekonomiky. Pozitívny vývoj zaznamenali takmer všetky hlavné ukazovatele a parametre charakterizujúce vývoj MSP. Oproti roku 2014 sa v roku 2015 v slovenských MSP zvýšila zamestnanosť o takmer 1%, pridaná hodnota vzrástla o takmer 5%. Medziročne sa zvyšuje aj ziskovosť MSP, vytvorený zisk medzi rokmi 2015 a 2016 vzrástol o takmer 10%. MSP zabezpečujú rast exportu tovarov a služieb, ako aj rozvoj inovácií. V porovnaní s predkrízovým obdobím by však malé a stredné podniky mali pridať najmä v oblasti tvorby nových pracovných miest a rastu mzdového ohodnotenia zamestnancov.

Efektívna podpora malých a stredných podnikov a zvyšovanie ich konkurencieschopnosti by mali byť nevyhnutne zosúladené s ekonomickou politikou EÚ, s aktivitami agentúr ako SBA (Slovak Business Agency), so stratégiou Európa 2020 a s akčným plánom pre podnikanie. Podľa správ SBA Slovensko, čo sa týka podpory malých a stredných podnikov dosahuje pomerne dobré výsledky v príprave politických iniciatív, avšak čo sa týka realizácie, tak tam výrazne zaostáva. Vďaka nedostatku transparentnosti nie je zavedený komplexný rámec podpory malých a stredných podnikov na Slovensku. Podľa slovenskej verejnosti a rôznych organizácií sa verejné zdroje neúčinné a korupcia na Slovensku je vnímaná najsilnejšie z celej EÚ.

2. Základné aspekty zvyšovania konkurencieschopnosti MSP

Konkurencieschopnosť ako taká sa môže kvantifikovať a porovnávať na rôznych úrovniach a rôznymi metódami. Na úrovni národných štátov i svetových regiónov je konkurencieschopnosť kvantifikovaná v rámci medzinárodného porovnania významnými organizáciami a inštitúciami. Napríklad Svetové ekonomické fórum každoročne prezentuje svoju Správu o globálnej konkurencieschopnosti, Medzinárodný inštitút pre rozvoj manažmentu pripravuje každoročne svoju Svetovú ročenku konkurencieschopnosti. Výročnú správu o európskej konkurencieschopnosti publikuje každoročne aj Európska únia. Konkurencieschopnosť národných ekonomík, národných štátov i svetových regiónov hodnotí pravidelne OECD, IMF, aj Svetová banka.

Konkurencieschopnosť podnikateľských subjektov je komplexný pojem, ktorý môže byť zadaný ako schopnosť podnikateľského subjektu poskytovať tovar a služby na takom mieste a v takom čase, aby si ich mohli kúpiť zákazníci za ceny, ktoré sú lepšie ako tie, za ktoré ponúkajú tovar ďalšie konkurenčné podnikateľské subjekty. Konkurencieschopnosť slovenských podnikov je určená predovšetkým ekonomickým, legislatívnym a sociálnym prostredím, v ktorom vyvíjajú svoje podnikateľské aktivity. Transformácie a zmeny v podnikateľskom prostredí sa s určitým časovým odstupom premietajú aj do kvantitatívnych charakteristík sektora malých a stredných podnikov.

Medzi najdôležitejšie aktivity na podporu zvyšovania konkurencieschopnosti MSP patria predovšetkým technologické inovácie, inovácie výrobkov alebo služieb, či aktivity so zameraním na rozvoj kvalitatívne nových služieb pre zákazníkov. Zaujímavou alternatívou na rozvoj konkurencieschopnosti je budovanie a podpora startupov, ktoré sú modernou formou rozvoja MSP. Podporou konkurencieschopnosti pre MSP môže byť aj rozvoj zahranično-obchodných vzťahov.

2.1 Rozvoj znalostnej ekonomiky a high-tech v MSP

Rozvoj konkurencieschopnosti MSP je neoddeliteľne spätý s rozvojom znalostnej ekonomiky a rozvojom high-tech. Štatistika MSP zapojených do high-tech je založená na definícii technologických sektorov, pri ktorých sa berie do úvahy intenzita výskumu a vývoja v danom odvetví vyjadrená podielom výdavkov na výskum a vývoj z pridanej hodnoty. Odvetvia s vysokou technologickou úrovňou (high-tech) zahŕňajú ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja. Medzi high-tech odvetvia sa zaraďujú nasledovné ekonomické činnosti:

High-tech odvetvia priemyselnej výroby:

- 21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov,
- 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov,
- 30 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení.

High-tech odvetvia služieb (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou):

- 59 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava zvukových nahrávok,
- 60 činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie,
- 61 telekomunikácie,
- 62 počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby,
- 63 informačné služby,
- 72 vedecký výskum a vývoj.

Podľa údajov a informácií spracovaných ŠÚ SR bolo na konci roka 2015 súhrnne evidovaných v high-tech sektoroch 17 976 aktívnych malých a stredných podnikateľov (vrátane FO - podnikateľov). V medziročnom porovnaní sa početnosť malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch zvýšila o 4,7% (resp. o 807 subjektov). Z celkového počtu malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch (17 976) bolo 17 056 (94,9%) evidovaných high-tech službách (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou) a 920 (5,1%) v high-tech odvetviach priemyselnej výroby. Dlhodobý vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach sa vyznačuje rastúcou dynamikou, hlavne vplyvom rastu MSP v high-tech službách. V porovnaní s rokom 2008 sa počet MSP v high-tech odvetviach zvýšil o 53,3%. Naopak početnosť MSP v ostatných odvetviach priemyselnej výroby a služieb zaznamenáva stagnáciu, prípadne pokles. (SBA, 2016).

V roku 2015 dosiahol podiel počtu malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte slovenských MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb 4,3%. Oproti roku 2014 (3,9%) sa uvedený podiel zvýšil o 0,4% a oproti roku 2008 (2,8%). Na konci roka 2015 bolo z celkového počtu aktívnych živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby (52,4 tisíc) evidovaných 0,8% v sektoroch výroby vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 5% živnostníkov v sektoroch výroby stredne vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti so stredne vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 58,5% živnostníkov v sektoroch výroby nízkej technologickej úrovne (ekonomické činnosti s nízkou technologickou úrovňou). Podľa najnovšie publikovaných informácií podiel MSP na tržbách v high-tech odvetviach dosiahol skoro 30%. Podiel MSP na tržbách v high-tech odvetviach sa zvyšuje každoročne od roku 2011, pričom v roku 2014 sa medziročne zvýšil o 2,2%. Podiel mikropodnikov (0-9) na tržbách predstavoval 6,6%. Podiel malých podnikov (10 – 49) dosiahol 4,1% a podiel stredných podnikov (50-249) 18,9%. Na porovnanie podiel veľkých podnikov dosiahol 70,4%. Realizované tržby MSP v high-tech odvetviach v roku 2014 dosiahli úroveň 3 362 mil. eur, pri medziročnom zvýšení o 11,5%. V medziročnom porovnaní sa objem tržieb v high-tech sektoroch zvýšil v kategórii mikropodnikov (o 27,6%) na hodnotu 752 mil. eur a v kategórii stredných podnikov o 15,7% na hodnotu 2 148 mil. eur. Objem tržieb sa naopak znížil v kategórii malých podnikov o 19,1 % na úroveň 461 mil. eur. (SBA, 2016)

2.2 Rozvoj startupov v podmienkach SR

Rozvoj startupov predstavuje významný impulz ďalšieho rozvoja MSP na Slovensku, aj v rámci EÚ. Startup je možné zdefinovať ako obchodnú spoločnosť so sídlom na území SR, od ktorej vzniku neuplynulo viac ako 36 mesiacov. Vznikla za účelom tvorby inovatívneho produktu alebo služby, je mikro, malým alebo stredným podnikom a väčšina hlasovacích práv patrí fyzickým osobám, ktoré sú jej zakladateľmi. Navrhované opatrenia na podporu startupov a startupového ekosystému na Slovensku je možné zhrnúť do nasledovných základných tém rozvoja:

- Jednoduchá akciová spoločnosť resp. spoločnosť s ručením obmedzeným – ide sa o novú modernú právnu formu, ktorá má odstrániť niektoré bariéry brániace v podnikaní startupov.
- Daňové opatrenia – napríklad oslobodenie resp. úplne zrušenie platenia daňovej licencie a úľavy pri skladaní zábezpeky pri dobrovoľnej registrácii platiteľa DPH.
- Zlepšenie kapitálového financovania pre startupy cez štruktúru Slovak Investment Holding, zavedenie nových finančných nástrojov pre startupy v rámci Národného podnikateľského centra a zlepšenie prístupu k možnostiam financovania v Európe.
- Zriadenie neformálnej platformy angel investorov – napríklad v rámci Národného podnikateľského centra a zavedenie stimulov pre angel investorov. Úlohami platformy bude vytvorenie databázy investorov a startupov, kvantitatívne analýzy investičnej činnosti angel investorov, či vytvorenie mechanizmu na rating startupov.
- Matching grant – dodatočné grantové financovanie pre rozvoj startupov, ktoré bude dopĺňať kapitál poskytnutý angel investorom.
- Zriadenie Národného podnikateľského centra v rámci Slovak Business Agency, ktoré má poskytovať služby, finančné a nefinančné nástroje podporujúce startupy. Národné podnikateľské centrum by malo poskytovať množstvo služieb ako akceleračný program, zriadenie tzv. Creative Point, poskytovanie stáží vo významných technologických parkoch (napr. USA, Izrael, Singapur), organizácia startup podujatí a networkingových aktivít, pomoc pri spracovaní štúdie realizovateľnosti, zhotovení a testovaní prototypu, a ďalšie.

Dôležitou formou motivácia vysokých škôl a výskumných inštitúcií pri podpore začínajúcich startupov sú rôzne formy domácich a medzinárodných grantov a projektov. Pomocou grantov a projektov sa má startupom a spin-offom sprístupniť výskumná infraštruktúra univerzít a zabezpečiť poskytovanie obdobných služieb, ako tie, ktoré poskytujú súkromné inkubátory, ale za výhodnejších podmienok. Ďalej sa musí podporiť aktívna snaha univerzít a vedeckých inštitúcií o hľadanie komerčného uplatnenia pre ich výskum a vývoj, spoluprácu so súkromnými podnikateľskými subjektmi a zapojenie do medzinárodných programov stimulujúcich spoluprácu so súkromným sektorom. Poskytovanie grantov a nefinančnej podpory pre študentov a doktorandov, ktorí majú záujem rozvíjať svoje inovatívne myšlienky a podnikateľské zámery v spolupráci so školami a MSP, sa musí stať dôležitou prioritou. Cieľom programov a projektov je podporiť študentov počas najkritickejšej fázy rozvoja podniku a zabezpečiť ďalší rozvoj podnikateľskej aktivity MSP.

2.3 Rozvoj zahraničného obchodu MSP

Rozvoj zahraničného obchodu môže byť dôležitým stimulom aj pre rozvoj konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov. Slovenská republika je otvorenou ekonomikou, ktorá neustále zvyšuje objem exportu a importu. Podľa údajov a informácií zo ŠÚ SR a NBS sa v roku 2015 vyviezli zo Slovenska tovary a služby v celkovej hodnote 73 226,6 mil. eur pri medziročnom raste v bežných cenách o 5,5%. Dovoz tovarov a služieb sa medziročne zvýšil o 7% a dosiahol úroveň 71 332,3 mil. eur. Exportná výkonnosť ekonomiky vyjadrujúca podiel vývozu výrobkov a služieb na HDP dosiahla 93,8%. Dovozná náročnosť vyjadrujúca podiel dovozu výrobkov a služieb na HDP predstavovala 91,4%. Tieto čísla jasne dokumentujú význam exportu a importu pre rozvoj národného hospodárstva SR. (SBA, 2016)

MSP sa taktiež podieľajú na exportnej a importnej aktivite slovenskej ekonomiky. Podľa výsledkov ŠÚ SR v roku 2015 vzrástol celkový vývoz malých a stredných podnikov o 5,7% (v absolútnom vyjadrení o 977,8 mil. eur) na hodnotu 18 170,5 mil. eur (do údajov neboli započítané operácie vykonávané zahraničnými osobami). Oproti roku 2014 sa zvýšil vývoz mikropodnikom o 1% (o 63 mil. eur). Vývoz malých podnikov medziročne vzrástol o 9,6% (o 323,2 mil. eur) a stredných podnikov o 8% (resp. 591,6 mil. eur). Na porovnanie vývoz veľkých podnikov vzrástol o 5,5% (o 2 278,9 mil. eur). Tieto výsledky dokumentujú nárast exportnej aktivity MSP, čo je do značnej miery determinované aj rastom ich konkurencieschopnosti na zahraničných trhoch. (SBA, 2016)

Účasť slovenských malých a stredných podnikateľov na zahraničných výstavách a veľtrhoch môže tiež podporiť rozvoj inovácií a ich konkurencieschopnosti. Vláda SR a rôzne inštitúcie určené na podporu MSP by mali výrazne pomáhať malým a stredným podnikateľom umiestňovať svoje výrobky a služby na rôznych medzinárodných veľtrhoch a výstavách. Propagácia produkcie MSP môže významným spôsobom podporiť zahranično-obchodné aktivity MSP.

3. Analýza podpory MSP na Slovensku do roku 2020

Na medzinárodnej úrovni v rámci EÚ je podpora malého a stredného podnikania prioritou už takmer desaťrošie. Vo väčšine európskych štátov funguje Small Business Act, Akčný plán pre podnikanie 2020 a mnohé iné iniciatívy na podporu MSP. Nová štruktúra priamej a nepriamej podpory MSP má podľa mnohých podnikateľov praktický základ a kopíruje to, čo oni reálne potrebujú.

Aj Slovenská republika by mala dlhodobo pomáhať MSP napríklad nenávratným finančným príspevkom, grantmi, pôžičkami, úvermi, kapitálovými nástrojmi, dotáciami, či podporným voucherom. Slovenská republika by mala prostredníctvom štátnych a regionálnych inštitúcií a organizácií rozbehnúť poradenstvo a vzdelávanie podnikateľov, podporiť tiež ich účasť na stážach, súťažiach, výstavách alebo iných podujatiach zameraných na podporu podnikania, koučing alebo mentoring.

Podnikatelia často kritizujú, že mnohé schvaľované zákony poškodzujú podnikateľské prostredie, zvyšujú byrokratickú záťaž podnikateľov a komplikujú ich biznis. Slovenská legislatíva sa až príliš často prijíma príliš rýchlo a bez dôkladného pripomienkového konania zástupcov MSP. Podobné skúsenosti majú predovšetkým MSP, ktoré boli len nedávno založené. Nezáleží teda na tom, či ide o návrh zákona, novelu, stratégiu alebo vyhlášku, v prípade znižovania legislatívnej záťaže MSP bude rozhodujúca hlavne implementácia legislatívy do hospodárskej praxe.

Tabuľka 1. Základné oblasti podpory a finančné zdroje podpory MSP

Oblasť podpory:	Zdroje:	Oblasť podpory:	Zdroje:
Zakladanie nových MSP v regiónoch, vrátane MSP pozitívnym sociálnym vplyvom	Verejné zdroje Súkromné zdroje Zdroje EÚ	Podpora postavenia MSP na vnútornom trhu a mimo vnútorného trhu Európskej únie	Verejné zdroje Súkromné zdroje Zdroje EÚ
Podpora zakladania a rozvoja startupov a technologických startupov	Súkromné zdroje Zdroje EÚ	Podpora projektov a združení pre rozvoj malých podnikov a stredných podnikov	Verejné zdroje Zdroje EÚ
Vytváranie nových pracovných miest alebo udržanie existujúcich pracovných miest v MSP	Verejné zdroje Súkromné zdroje Zdroje EÚ	Podpora výskumu a vývoja nových výrobkov a služieb v MSP	Súkromné zdroje Zdroje EÚ
Podpora rozvoja tradičných odvetví, tradičných ľudových remesiel	Verejné zdroje Súkromné zdroje Zdroje EÚ	Inovácie existujúcich výrobkov a služieb v MSP	Súkromné zdroje Zdroje EÚ

Zdroj: Vlastné spracovanie

4. Výsledky a diskusia

MSP tvoria 99% všetkých podnikov podnikajúcich v rámci EÚ. V EÚ realizuje podnikateľskú činnosť približne 21 miliónov MSP, ktoré zamestnávajú okolo 50 miliónov zamestnancov. MSP predstavujú významný zdroj inovácií, výskumu a vývoja, čo má veľký význam pre konkurencieschopnosť podnikov z EÚ. Cieľom politiky EÚ by malo byť zabezpečiť, aby politiky a opatrenia EÚ mali pozitívny vplyv na MSP. EÚ a národné štáty by sa mali zamerať predovšetkým na nasledovné oblasti podpory konkurencieschopnosti MSP:

Odstaňovanie zbytočnej byrokracie by malo byť pre EÚ dôležitou prioritou v rámci hospodárskej politiky. Lepšie reagovanie verejnej správy na potreby MSP môže vo veľkej miere prispieť k ich rastu. Prebiehajúci proces vykonávania smernice o službách (smernica 2006/123/ES) by mal prispieť k tomuto cieľu obmedzením regulačných prekážok brániacich cezhraničným aktivitám v oblasti služieb. Modernizácia EÚ v oblasti verejného obstarávania by mala viesť k tomu, aby MSP boli pri verejnom obstarávaní vystavené menšej administratívnej záťaži a byrokrácii. Rovnaký prístup by sa mal implementovať s cieľom zjednodušiť povinnosti týkajúce sa finančného výkazníctva a znižovania administratívnej záťaže pre MSP.

Zlepšenie možnosti financovania MSP, pretože banky často nedokážu poskytnúť MSP finančné prostriedky, ktoré potrebovali na rozvoj podnikania. V uplynulých rokoch sa dostupnosť finančných prostriedkov a úverov pre MSP formou poskytovania pôžičiek, záruk a rizikového kapitálu do určitej miery zlepšila. Európske finančné inštitúcie – Európska investičná banka (EIB) a Európsky investičný fond (EIF) – rozšírili svoje činnosti zamerané na MSP. V období rokov 2007 – 2013 sa v rámci Programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP) poskytol viac ako 1 miliarda eur, čo umožnilo finančným inštitúciám poskytnúť pre približne 400 000 MSP celkovo 30 miliárd eur.

Politika hospodárskej súťaže v oblasti štátnej pomoci je voči MSP dlhodobo priaznivá, keďže EÚ si uvedomovala osobitné ťažkosti, s ktorými podniky zápasia z dôvodu svojej veľkosti. V roku 2008 bolo v súvislosti so štátnou pomocou prijaté nové nariadenie o výnimke (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách). Podľa nových pravidiel môžu MSP získať investičnú pomoc do výšky 7,5 milióna eur na jeden projekt bez toho, aby museli informovať Komisiu. Táto iniciatíva má takisto pomôcť projektom zameraným na ochranu životného prostredia a podporiť podnikanie žien. Okrem toho budú prepracované viaceré usmernenia o štátnej pomoci vrátane usmernení o rizikovom kapitále s cieľom dosiahnuť ciele stratégie Európa 2020 a reagovať na potreby MSP.

Výskum a inovácie MSP sú mimoriadne dôležité pre trvalý rozvoj podnikania v EÚ. Program Horizont 2020 na obdobie rokov 2014 – 2020 sa zameriava na vytvorenie lepšieho a komplexnejšieho podporného prostredia pre výskumné a inovačné činnosti MSP. Podstatné zjednodušenie by sa malo dosiahnuť jednotným súborom pravidiel. Súčasťou tohto prístupu je motivácia MSP, aby sa zúčastňovali prostredníctvom nového osobitného nástroja pre MSP, a to s cieľom zaplniť medzery vo financovaní vysokorizikového výskumu a inovácií v počiatočnej fáze.

Program pre konkurencieschopnosť MSP (COSME) navrhla Komisia EÚ už v novembri 2011. V novembri 2013 Parlament schválil viacročný finančný rámec, v ktorom sa na program COSME vyčlenili rozpočtové prostriedky vo výške 2,3 miliardy eur. Cieľom programu je zlepšiť prístup MSP k financovaniu vo forme vlastného kapitálu a dlhu: nástroj na financovanie vlastného kapitálu pre investície vo fáze rastu, ako aj nástroj na poskytovanie záruk za úvery, ktoré MSP poskytnú priame alebo iné dohody o rozdelení rizika s finančnými sprostredkovateľmi na účely krytia úverov; suma 1,4 milióna EUR z rozpočtu COSME je vyčlenená na finančné nástroje. Cieľom je aj zlepšiť prístup na trhy v rámci EÚ a celosvetovo: služby podpory podnikov orientované na rast sa budú poskytovať prostredníctvom siete Enterprise Europe Network s cieľom uľahčiť rozšírenie činnosti v rámci jednotného trhu, ako aj mimo EÚ.

5. Záver

Pre slovenské MSP môže byť významný zdrojom pre zvýšenie konkurencieschopnosti napríklad Operačný program Výskum a inovácie zo zdrojov EÚ. Operačný program Výskum a inovácie umožňuje MSP získať eurofondy na podporu výskumných aktivít a zvyšovanie ich konkurencieschopnosti. Cez tento operačný program EÚ podporuje rozvoj výskumných aktivít v malých a stredných podnikoch. EÚ preferuje podporu excelentných výskumných projektov MSP realizovaných v spolupráci s akademickým sektorom a výskumnými inštitúciami. Dôraz sa bude klásť predovšetkým na prenos výsledkov výskumu a vývoja do podnikateľskej praxe a na komerčnú uplatniteľnosť výsledkov výskumu a vývoja. Podporované bude zapájanie sa podnikov do medzinárodných partnerstiev, a to napr. formou komplementárneho financovania úspešných partnerov v rámci programu Horizont 2020. Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti a rastu MSP sa zameriava na financovanie projektov zameraných na podporu MSP v rôznej fáze rozvoja. Prostredníctvom projektov a grantov bude EÚ financovať najmä aktivity ako:

- podpora existujúcich MSP prostredníctvom grantov a finančných nástrojov, úverové programy pre MSP z EÚ,
- poskytovanie finančných zdrojov a rizikového kapitálu pre rozvíjajúce sa MSP,
- podpora informačných a poradenských služieb pre rozvoj MSP na národnej úrovni a úrovni EÚ,
- podpora rozvoja rôznych alternatívnych foriem MSP, ktoré umožňuje legislatíva SR a EÚ.
- tvorba nových obchodných modelov kreatívneho priemyslu,
- podpora zvyšovania štandardov výkonnosti a funkčnosti MSP vrátane zelenej ekonomiky.

Zoznam bibliografických odkazov

- Adamišín, P. - Demo, M. - Hronec, O. - Tóthová, M., 2007. Udržateľný rozvoj. 1. vyd. Nitra: SPU. ISBN 978-80-8069-826-3
- Brigham, E., F. - Daves, P., R., 2007. Intermediate Financial Management. Mason: Thomson/ South-Western. ISBN 0-324-40553-7
- Gašparík, L., 2015. Štát sa rozhodol konať a pripravuje Konceptiu pre podporu startupov. (on line). (cit. 03. 10. 2017) Dostupné z: <https://www.startitup.sk/stat-sa-rozhodol-konat-a-pripravuje-koncepciu-pre-podporu-startup/>
- Kollárová, Z., 2015. Pre podnikateľov chystajú nové druhy podpory. (on line). (cit. 05. 10. 2017) Dostupné z: <https://www.etrend.sk/podnikanie/pre-podnikatelov-chystaju-nove-druhy-podpory.html>
- Lalinský, T., 2008. Faktory konkurencieschopnosti slovenských podnikov. Bratislava: NBS, výskumná štúdia. ISSN: 1337-5830
- Slovak Business Agency, 2016: Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2015. Bratislava: SBA, jún 2016
- Vravec, J., 2013. Analýza determinantov vzniku a rozvoja peňazí, mien a menových systémov. 1st ed. Prešov: Bookman. 168 p. ISBN 978-80-8165-019-2